

ABSTRACT

Yevhen Lukyanchikov, Borys Lukyanchikov, Olha Mykytenko. Legislative regulation of the initial stage of pre-trial investigation. The article provides a justification of the relevance of the issue related to the normative regulation of the procedure for acceptance by law enforcement agencies of statements and reports on criminal acts. The authors emphasize that the activities of law enforcement authorities at this stage of criminal proceedings are not fully regulated and require further research and justification of proposals for appropriate amendments to the provisions of the current CPC and departmental normative documents.

The authors underline that despite the long development of this institute of criminal procedure, starting with the Statute of Criminal Procedure of 1864 and up to now, a number of issues regarding the procedure for its normative regulation remain relevant and need to be elaborated and resolved.

It is mentioned that with the acceptance of the current CPC, the institution of acceptance of applications and reports of criminal acts, their review and decision-making on the necessity of pre-trial investigation has undergone significant changes. It is proved that criminal procedural activity begins from the moment of receipt of a claim or report of an illegal act by a law enforcement authority. Despite the limited time for making a decision, the investigator is obliged to check the claim or report. The entry of information into the Unified Register of Pre-trial Investigations cannot be considered a procedural decision, but is the result of its acceptance in the form of a relevant resolution. The decision on the necessity to investigate this fact should be made upon the existence of an appropriate cause and reasons and should be written in the form of a resolution.

Proposals are suggested to clarify the wording of certain provisions of article 214 of the CPC and departmental normative documents. The decision to conduct a pre-trial investigation on the basis of personal belief based on the results of the assessment of the information received should be made by the investigator, who is personally responsible for this.

Keywords: *the beginning of the investigation, evidence, causes, reasons for starting an investigation, investigator, authorized official person, procedural decision.*

УДК 343.98

DOI: 10.31733/2078-3566-2023-4-139-145

Ігор ПІРІГ®

доктор юридичних наук, професор
(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

**ТАКТИКА ПРОВЕДЕННЯ НОНВЕРБАЛЬНИХ СЛІДЧИХ
(РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
НЕЗАКОННОГО ЗАВОЛОДІННЯ ТРАНСПОРТНИМ
ЗАСОБОМ**

Розглянуто тактику проведення нонвербальних слідчих (розшукових) дій, а саме огляду та обшуку під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом. При цьому зосереджено увагу на меті та завданнях зазначених слідчих (розшукових) дій. Наголошено на тому, що ці дії дозволяють слідчому безпосередньо сприймати обстановку місця, в якому вони проводяться, та об'єктів на ньому з метою виявлення слідів злочину, виявлення розшукуваних об'єктів та з'ясування інших обставин події, що мають значення для кримінального провадження, дозволяють скласти уявлення щодо механізму кримінального правопорушення, висунути версії та визначити напрями розслідування. Від своєчасності, невідкладності й якості проведення огляду та обшуку в багатьох випадках залежить успіх всього розслідування. Залежно від повноти орієнтуючої інформації, що є в розпорядженні слідчого та слідчої ситуації на певний момент розслідування запропоновано обрання тих чи інших тактичних прийомів огляду та обшуку.

Ключові слова: *транспортний засіб, незаконне заволодіння, методика розслідування, джерело доказів, слідчі (розшукові) дії, огляд, обшук.*

© І. Пиріг, 2023

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8391-067X>

pira@ua.fm

Постановка проблеми. Незаконне заволодіння транспортним засобом на сьогодні залишається одним з поширених та небезпечних кримінальних правопорушень, що посягають, з одного боку, на непорушне та гарантоване Конституцією України (ст. 41) право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, а з іншого – на громадську безпеку, що полягає у порушенні правил безпеки руху та експлуатації транспорту. Суспільна небезпечність цього правопорушення зумовлена неконтрольованим використанням транспортних засобів, що є джерелом підвищеної небезпеки та може сприяти вчиненню інших злочинів. Дуже часто такі злочини вчиняють особи, які перебувають у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння або які не мають прав на керування транспортними засобами, а отже, навичками керування, особливо якщо потрапляють у складну дорожню обстановку.

Розслідування незаконного заволодіння транспортними засобами викликає певні труднощі, пов'язані з вчиненням більшості злочинів шляхом крадіжки, тобто в умовах неочевидності за відсутністю свідків. При цьому злочинці використовують витончені способи проникнення до салонів транспортних засобів та до приміщень, де вони розміщені, знищуючи при цьому сліди проникнення. За даними офісу Генерального прокурора, за 2022 рік зареєстровано 4194 незаконних заволодіння транспортними засобами, при цьому оголошено про підозру тільки у 968 випадках. Тобто показник розкриття злочинів, передбачених ст. 289 КК України, становить тільки 23 %. При цьому більше половини злочинів, а саме 2772 вчинено шляхом таємного заволодіння транспортними засобами. Зазначене свідчить про актуальність розробки засобів та методів протидії незаконному заволодінню транспортними засобами.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Проблемами розробки методики розслідування кримінальних правопорушень приділяли увагу вчені-криміналісти, як-от: В. Бахін, А. Волобуєв, В. Журавель, А. Іщенко, І. Когутич, О. Колесніченко, В. Лисиченко, Г. Матусовський, О. Одерій, М. Погорецький, О. Пчеліна, М. Салтєвський, М. Сегай, Р. Степанюк, В. Стратонов, В. Тищенко, Ю. Черноус, С. Чернявський, В. Шепітько та ін. Безпосередньо розслідуванню незаконного заволодіння транспортними засобами останнім часом присвятили свої праці С. Петров [1], Д. Патрелюк [2], В. Лютий [3], М. Ракович [4], Б. Мицак [5], Н. Кононенко [6], О. Христов. [7]. Однак у роботах науковців, зважаючи на актуальність розглядуваної проблеми, окремі організаційно-тактичні аспекти проведення слідчих (розшукових) дій за цією категорією злочинів не розкриті у повному обсязі та потребують подальшої наукової розробки.

Метою статті є розробка та вдосконалення тактичних прийомів проведення невербальних слідчих (розшукових) дій під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом.

Виклад основного матеріалу. Для розслідування велике значення мають слідчі (розшукові) дії, спрямовані для отримання доказової інформації від речей матеріального світу. Тактичні засоби, в основі яких лежать чуттєві засоби збирання інформації, називаються органолептичними, а засновані на них слідчі (розшукові) дії, за визначенням М. В. Салтєвського, «одержали назву «невербальні» [8, с. 327]. Найбільш суттєвими з них є огляд та обшук. Названі слідчі (розшукові) дії дозволяють слідчому безпосередньо сприймати обстановку місця, в якому проводиться слідча (розшукова) дія, об'єкти на ньому з метою виявлення слідів злочину, виявлення розшукуваних об'єктів та з'ясування інших обставин події, що мають значення для кримінального провадження, дозволяють скласти уявлення щодо механізму кримінального правопорушення, висунути версії та визначати напрями розслідування. Від своєчасності, невідкладності й якості проведення огляду та обшуку в багатьох випадках залежить успіх всього розслідування.

Процесуальний порядок проведення огляду регламентовано ст. 237 КПК України, згідно з якою «з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення слідчий, прокурор проводять огляд місцевості, приміщення, речей, документів та комп'ютерних даних» [9]. Як зазначає М. І. Панов: «Сутність огляду полягає в тому, що слідчий за допомогою органів відчуття переконується в існуванні та характері фактів, що мають доказове значення. Огляд є процесуальною дією, під час якої слідчий за участі вказаних в законі осіб виявляє, безпосередньо сприймає, досліджує, оцінює і фіксує стан, властивості та ознаки матеріальних об'єктів з метою виявлення фактичних даних, що мають значення для встановлення істини у справі» [10, с. 88].

Під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом, на думку О. Христова, проводяться такі види огляду: місця незаконного заволодіння транспортним засобом; місця виявлення розшукуваного транспортного засобу; безпосередньо самого транспортного засобу; місця зберігання транспортного засобу: стоянки, гаражі, занедбані склади, сараї, приватні подвір'я тощо; місця розукомплектування викраденого транспортного засобу; частин, механізмів, агрегатів розукомплектованих транспортних засобів, що були викрадені; предметів, що були об'єктом посягання, наприклад, певні товари, речі, цінності; місця продажу викраденого транспортного засобу або його частин, механізмів, агрегатів: авторинки, лісосмуга, офісні приміщення, станції технічного обслуговування; комп'ютерної техніки або магнітних носіїв інформації, за допомогою якої відбувався вихід в мережу «Інтернет» з метою продажу транспортного засобу, його частин та агрегатів, або тієї, що використовувалася під час підготовки і вчинення викрадення; документів і державних номерних знаків, що використовувалися з метою підготовки, вчинення і приховування слідів злочину, а також реалізації транспортного засобу: свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу, довіреність, довідка-рахунок, плани, схеми тощо; записи з камер відеоспостереження, дисків із записом з камер відеоспостережень; відеофайлів з флеш-носіїв; файлів із записами відеоспостережень з відеореєстраторів; вебкамер, камер відеонагляду з банкоматів [7, с. 63–64]. На нашу думку, автор занадто деталізував місця проведення огляду, оскільки окремі з названих місць огляду, як свідчить практика, збігаються.

Базуючись на аналізі матеріалів кримінальних проваджень та результатів опитування слідчих, нами виділено такі об'єкти, що підлягають огляду за цією категорією справ:

- а) місця незаконного заволодіння транспортним засобом;
- б) місця перебування викраденого транспортного засобу. Цим місцем можуть бути автостоянки, гаражі, склади, сараї, приватні подвір'я, офісні приміщення, станції технічного обслуговування автомобілів. У цих місцях можуть бути здійснені будь-які дії з викраденим транспортним засобом: його перефарбування; зміна номерів, в тому числі на корпусі та агрегатах; розукомплектування; розбір на запчастини; продаж тощо. При цьому мета, об'єкти огляду та тактичні прийоми будуть однакові;
- в) частини, механізми та агрегати розукомплектованих транспортних засобів, а також викрадені предмети із салону та багажника;
- г) засоби вчинення злочину: знаряддя зламу, електронні декодуючі пристрої, комп'ютерна техніка (в тому числі та, що використовувалась для продажу транспортного засобу або запчастин через мережу «Інтернет»);
- д) магнітні носії інформації з камер відеоспостереження або з інших пристроїв, на яких зафіксована інформація про вчинений злочин (наприклад, мобільні телефони свідків).

Незалежно від видів огляду, його завданнями є: вивчення, з'ясування та фіксація обстановки й інших обставин, що мають значення для кримінального провадження; відновлення картини злочинної події, встановлення її механізму; виявлення, фіксація, вилучення дослідження й оцінка слідів злочину та інших речових доказів; з'ясування характеру впливу особи, яка вчинила злочин, на навколишнє середовище; встановлення, виявлення та затримання особи, яка вчинила злочин; з'ясування особи потерпілого та очевидців учиненого злочину; встановлення мотивів учиненого злочину; встановлення кількості злочинців, часу перебування на місці злочину, способу прибуття та зникнення з місця події; виявлення обставин, що сприяли або перешкоджали вчиненню злочину; виявлення негативних обставин; отримання необхідної доказової інформації для висунення слідчих версій щодо події, механізму злочину та його учасників; одержання вихідних даних для організації подальших слідчих (розшукових) дій розшуку та затримання злочинців по «гарячих слідах», виявлення зниклого майна; перевірка відомостей, що отримані оперативним шляхом тощо [11, с. 54].

Під час розслідування незаконного заволодіння транспортними засобами доцільно застосовувати тактичні прийоми огляду, зважаючи на конкретні обставини вчиненого правопорушення та враховуючи криміналістичні рекомендації. До основних організаційних і тактичних основ огляду можна віднести такі: правильне визначення меж огляду; оптимальна розстановка та використання сил та засобів; обрання найдоцільнішого порядку пересування місцем події під час огляду; визначення методу (тактичних прийомів) огляду обстановки місця події та окремих її елементів [11, с. 32].

Під час огляду місця незаконного заволодіння транспортним засобом, розташованого на відкритій місцевості (наприклад, автостоянка, паркування біля супермаркету, житлового будинку), огляд потрібно проводити ексцентричним методом, починаючи від місця, де був транспортний засіб, закінчуючи виявленими слідами, що, на думку слідчого, є межею місця події. Основне завдання огляду в цьому разі полягає в тому, щоб встановити кількість злочинців, звідки вони прибули та в який спосіб, чи використовували при цьому інший транспортний засіб, його марка, модель та характерні ознаки, в якому напрямку вони зникли. Огляд місця заволодіння транспортним засобом, яким є обмежена територія – гараж, бокс, станція технічного обслуговування тощо – потрібно проводити концентричним методом, ретельно оглядаючи кожну деталь обстановки від периферії до центру.

Оскільки огляд проводиться на початковому етапі розслідування, основною метою якого є встановлення та затримання злочинця, звертають увагу на сліди, що вказують на професійні навички правопорушників, зокрема на спосіб проникнення до місця зберігання автомобіля. Встановлюючи межі території, що підлягає огляду, важливо враховувати характер вчиненого злочину, особливості місця події, наявність слідів, їх розташування та взаємне розташування. На цій стадії слідчий спочатку визначає місце зосередження основних слідів і звертає увагу членів слідчо-оперативної групи, зокрема спеціаліста-криміналіста на можливість більш ретельнішого дослідження окремих ділянок місця події та об'єктів і слідів на ньому. Особливо уважно вивчаються сліди взуття та протектора коліс транспортного засобу. Крім того, зусилля слідчо-оперативної групи зосереджується на пошуку предметів, що служили знаряддям вчинення злочину. Надалі доцільно оглядати як прилеглу до об'єкта територію, так і шляхи, що підходять до нього, а саме найближчі вулиці, перехрестя, узбіччя доріг. Це дає змогу виявити сліди зниклого транспортного засобу, за якими можливо з'ясувати напрямок руху, ймовірне місце стоянки автомашини, що використовували правопорушники як технічний засіб вчинення злочину.

Залучені до складу слідчо-оперативної групи працівники оперативних підрозділів з'ясовують питання щодо ступеня охорони об'єкта: наявність охоронців, сторожів, місця їх знаходження під час вчинення злочину; ступінь складності замикаючих пристроїв; наявність засобів контролю території (камер спостереження); наявність механічних перепон: воріт, паркану, шлагбауму тощо, що перешкоджали вчиненню злочину; яким чином здійснювався в'їзд на стоянку та виїзд з неї. Також здійснюється пошук можливих свідків, очевидців, їх опитування. Ефективність огляду приватного гаража, боксу, з якого зник транспортний засіб, збільшується за активної участі при огляді місця події його власника або особи, яке керує зниклим транспортом. Останній може надати інформацію про точне місце початкового розміщення транспортного засобу, порушення обстановки місця події, переміщення предметів усередині гаража або біля нього, про викрадені із самого приміщення предмети та речі.

При детальному огляді місця події основна увага приділяється пошуку слідів, що дають змогу отримати уявлення щодо способу заволодіння транспортним засобом, кількості учасників злочину, напряму їх зникнення. На відкритих стоянках, у місцях передбачуваного перебування транспортного засобу доцільно вилучати зразки ґрунту, часток дорожнього покриття, асфальту, сліди-речовини хімічного, рослинного та біологічного походження, якщо вони виявлені під час огляду. Під час огляду приміщення гаража, боксу рухатися необхідно вздовж стін, послідовно оглядаючи двері, вікна, встановлені або прикріплені до стін полки, стелажі та інші предмети. Оскільки приватні гаражі зазвичай невеликих розмірів, злочинці можуть мимоволі торкатися стін та інших виступаючих предметів, на яких залишаються мікрооб'єкти у вигляді мікрОВОЛОКОН одягу чи взуття, біологічного походження – крові, епідермісу у разі випадкового поранення злочинців. Не менш ретельному обстеженню підлягають інші ділянки всередині сховища, зокрема сліди на підлозі: взуття, недопалки, сірники, слина, загублені злочинцем речі.

Після закінчення внутрішнього огляду треба перейти до огляду зовнішнього боку сховища, звертаючи особливу увагу на особливості його конструкції: розташування, наявність пошкоджень конструкції металевих гаражів, стан віконних, дверних отворів, наявність та ступінь захисту конструкції замикаючих пристроїв тощо. Зовнішнє обстеження об'єкта проводиться з метою виявлення найбільш вразливих місць, руйнувань конструкцій, через які можливе проникнення злочинців.

За результатами вивчення протоколів огляду місця події за фактами

розглядуваних злочинів, виокремлено такі групи слідів, виявлених під час огляду місця події: а) знарядь зламу та інструментів (37 %); б) транспортного засобу (протектору шин) (32 %); взуття (22 %); предмети одягу залишені, втрачені злочинцями: рукавички, в тому числі гумові, носові хустки, частини одягу, шапки тощо (8 %); недопалки, що відрізняються маркою, розмірами (17 %); пальців та долонь рук (7 %); біологічного походження (16 %). Від якості та кількості вилучених під час огляду місця події слідів та предметів залежить повнота отриманої для розслідування інформації, оскільки вилучені об'єкти у подальшому досліджуються в межах проведення експертизи, висновок якої є джерелом доказової інформації. Під час виявлення, фіксації, вилученні та дослідженні слідів на місці події переважна роль надається спеціалісту-криміналісту. Під час огляду частин та агрегатів транспортного засобу до огляду залучається спеціаліст-автомеханік, який може визначити вид, призначення, стан виявленої запчастини, її належність до певної марки або моделі транспортного засобу.

Іншою слідчою (розшуковою) дією, що має суттєве значення під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом, є обшук. Відповідно до ст. 234 КПК України обшук проводиться з метою «виявлення та фіксації відомостей про обставини вчинення кримінального правопорушення, відшукування знаряддя кримінального правопорушення або майна, яке було здобуто у результаті його вчинення, а також встановлення місцезнаходження розшукуваних осіб» [9]. Зі змісту цієї статті зрозуміло, що мета обшуку дещо ширше, ніж огляду та полягає не тільки у виявленні та фіксації відомостей про обставини події, а й у відшуванні об'єктів, що мають значення для кримінального провадження. На думку В. Шепітька, головна відмінність обшуку від інших слідчих (розшукових) дій полягає в «його примусовому та пошуковому характері» [12, с. 229]. Такої ж думки дотримуються М. Салтевський [8, с. 347] та К. Чаплинський [13, с. 246], додаючи при цьому такі ознаки: конкретність об'єктів пошуку; належність їх певним особам, підприємствам або організаціям.

Під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом головним об'єктом пошуку є безпосередньо транспортний засіб, яким незаконно заволоділи. У зв'язку з цим об'єктами, на яких може бути розташовано такий транспортний засіб, тобто об'єктами обшуку можуть бути: гараж, сарай, підвальне приміщення, приватна майстерня, станція технічного обслуговування автомобілів, паркінг; територія дачної ділянки, приватної садиби та господарські приміщення, розташовані на них тощо. Крім самого транспортного засобу, об'єктами пошуку можуть бути: знаряддя вчинення кримінального правопорушення: зброя, знаряддя зламу, інструменти, відмички, кодграбери, ретранслятори тощо; предмети зі слідами правопорушення: одяг зі слідами забруднення, змазки, нашарувань речовин з місця події; предмети та цінності, здобуті злочинним шляхом: запасні частини, предмети, викрадені з салону та багажнику транспортного засобу, інструменти власника тощо; предмети, що використовувалися для реалізації злочинного задуму: підроблені документи на транспортний засіб, накладні, страхові поліси тощо; документи, що характеризують особу злочинця чи мають значення для розслідування, зокрема для встановлення співучасників події злочину: фотознімки, відеозаписи, листи, чорнові записи тощо; об'єкти, заборонені для використання та вилучені з цивільного обігу, що вилучаються незалежно від того, мають вони стосунок до кримінального провадження чи ні: вогнепальна зброя, наркотичні засоби, психотропні речовини, вибухові пристрої та речовини.

Використання тактичних прийомів під час обшуку зумовлено, переважно, цілями та завданнями, що стоять перед слідчим, вихідними даними на момент проведення обшуку, а також самим місцем проведення слідчої (розшукової) дії. Залежно від отриманої на підготовчому етапі інформації щодо особи, на території якої буде проведено обшук, потрібно обирати відповідні тактичні прийоми, пов'язані з дотриманням принципу конспіративності прибуття на місце обшуку, раптовості виконуваних дій щодо проникнення на територію, обрання відповідного складу слідчо-оперативної групи та техніко-криміналістичних засобів. Підготовка повинна становити попереднє ознайомлення з передбачуваним місцем проведення обшуку та підходами до нього. На основі власних спостережень або інформації під час опитування сусідів необхідно скласти характеристику об'єкта із зазначенням основних параметрів: площа, розміщення будівель, кількість поверхів, кімнат у будинку чи квартирі, наявність запасного входу, підвалів, льоху тощо, а також встановити кількість мешканців і спосіб їх життя. Для більш раціонального та ефективного використання сил та засобів перед проведенням обшуку

доцільно скласти план-схему об'єкта з позначенням на ньому місць початку та закінчення обшуку, розташування членів слідчо-оперативної групи. Важливо мати інформацію, з ким із сусідів власник приміщення підтримує дружні стосунки, чи передавалися їм якісь предмети від підозрюваного на зберігання. Встановленню також підлягають питання наявності у власності чи оренді підозрюваного інше нерухоме майно: дачі, гаражі, квартири, будинки, де може перебувати транспортний засіб або інше майно, здобуте злочинним шляхом чи будь-які інші докази злочинної діяльності.

У разі обшуку під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом використовується весь арсенал тактичних прийомів та комбінацій, що достатньо розроблені в науковій літературі. На нашу думку, найбільш повно тактичні прийоми проведення обшуку наводить К. Чаплинський: послідовне і вибіркоче, паралельне і зустрічне обстеження; одиночний і груповий пошук; обстеження без порушення і з порушенням цілісності об'єктів; відволікаючі прийоми; використання рефлексії обшукуваних осіб; систематичність пошуку та облік виконаних дій; використання науково-технічних засобів; залучення підозрюваного, свідка, потерпілого до проведення обшуку; спостереження за поведінкою осіб, у яких проводять обшук, та тих, хто опинився на місці його проведення; несподіване пред'явлення господарю приміщення предмета, виявленого під час обшуку; на місцях обшуку, що на відкритій місцевості, керівник операції повинен забезпечити зовнішню охорону; постійний обмін інформацією між учасниками обшуку та штабом щодо виявлених предметів, способів їх приховання та прийомів виявлення.

Висновки. Узагальнюючи, можна зазначити, що нами розглянуто тактику проведення нонвербальних слідчих (розшукових) дій, а саме огляду та обшуку під час розслідування незаконного заволодіння транспортним засобом. При цьому зосереджено увагу на меті та завданнях зазначених слідчих (розшукових) дій. Залежно від повноти орієнтуючої інформації, що є у розпорядженні слідчого та слідчої ситуації на певний момент розслідування, розглянуто основні організаційно-тактичні прийоми проведення огляду та обшуку.

Список використаних джерел

1. Петров С. Є. Розслідування незаконного заволодіння автотранспортними засобами : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / КНУВС. Київ, 2010. 19 с.
2. Патрелюк Д. А. Розслідування незаконних заволодінь транспортними засобами, що вчиняються неповнолітніми : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / Донецьк. юрид. ін-т МВС України. Донецьк, 2014. 250 с.
3. Лютий В. В. Криміналістичне забезпечення розслідування незаконних заволодінь транспортними засобами, вчинених організованими злочинними групами. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. № 1. С. 87–91.
4. Ракович М. М. Механізм незаконних заволодінь транспортними засобами та їх досудове розслідування. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2022. № 3. С. 170–177.
5. Мицак Б. Ф. Попередження та розкриття незаконного заволодіння транспортними засобами : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / ЛьвівДУВС. Львів, 2010. 244 с.
6. Кононенко Н. Особливості проведення слідчих (розшукових) дій на початковому етапі розслідування незаконного заволодіння транспортними засобами. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 11. С. 254–259.
7. Христов О. Л. Протидія незаконним заволодінням транспортними засобами: криміналістичний аспект : монограф. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 148 с.
8. Салтєвський М. В. Криміналістика (у сучасному викладі) : підруч. Київ : Кондор, 2005. 588 с.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13. Ст. 88..
10. Панов М. І., Шепітько В. Ю., Коновалова В. О. Настільна книга слідчого: науково-практ. видання для слідчих і дізнавачів. 2-е вид. перероб. і доп. Київ : Вид. Дім «Ін Юре», 2007. 728 с.
11. Чаплинський К. О. Тактика проведення окремих слідчих дій : монограф. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 308 с.
12. Шепітько В. Ю. Криміналістична тактика (системно-структурний аналіз) : монограф. Харків : Харків юридичний, 2007. 432 с.
13. Чаплинський К. О., Лускатов О. В., Пиріг І. В. та ін. Криміналістика : підруч. для студ. вищ. навч. закл. 2-е вид. перероб. і допов. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ ; Ліра ЛТД, 2017. 480 с.

Надійшла до редакції 11.12.2023

References

1. Petrov, S. Ye. (2010) Rozsliduvannia nezakonnoho zavolodinnia avtotransportnyh zasobamy [Investigation of illegal possession of motor vehicles] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / KNUVS. Kyiv, 19 p. [in Ukr.].
2. Patreliuk, D. A. (2014) Rozsliduvannia nezakonnykh zavolodin transportnyh zasobamy, shcho vchyniautsia nepovnolitnimi [Investigation of illegal possession of vehicles committed by minors] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Donetsk. derzh. un-t vnutr. sprav. Donetsk, 250 p. [in Ukr.].
3. Liutyi, V. V. (2016) Kryminalistychno zabezpechennia rozsliduvannia nezakonnykh zavolodin transportnyh zasobamy, vchynenykh orhanizovanymy zlochynnymy hrupamy [Forensic investigation of illegal possession of vehicles committed by organized criminal groups]. *Aktualni problemy vitchyznianoï yurysprudentsii*. № 1, pp. 87–91. [in Ukr.].
4. Rakovych, M. M. (2022) Mekhanizm nezakonnykh zavolodin transportnyh zasobamy ta yikh dosudove rozsliduvannia [The mechanism of illegal possession of vehicles and their pre-trial investigation]. *Pivdenoukrainskyi pravnychi chasopys*. № 3, pp. 170–177. [in Ukr.].
5. Mytsak, B. F. (2010) Poperedzhennia ta rozkryttia nezakonnoho zavolodinnia transportnyh zasobamy [Prevention and detection of illegal possession of vehicles] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.09 / Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav. Lviv, 244 p. [in Ukr.].
6. Kononenko, N. (2020) Osoblyvosti provedennia slidchykh (rozshukovykh) diï na pochatkovomu etapi rozsliduvannia nezakonnoho zavolodinnia transportnyh zasobamy [Peculiarities of conducting investigative (search) actions at the initial stage of the investigation of illegal possession of vehicles]. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo*. № 11, pp. 254–259. [in Ukr.].
7. Khrystov, O. L. (2017) Protydiï nezakonnym zavolodinniam transportnyh zasobamy: kryminalistychnyi aspekt [Combating illegal possession of vehicles: forensic aspect] : monohraf. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav. 148 p. [in Ukr.].
8. Saltevskiy, M. V. (2005) Kryminalistyka (u suchasnomu vykladi) [Forensic science (modern version)] : pidruch. Kyiv : Kondor, 588 p. [in Ukr.].
9. Kryminalnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] vid 13.04.2012. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. 2013. № 9–10, № 11–12, № 13, art. 88. [in Ukr.].
10. Panov, M. I., Shepitko, V. Yu., Konovalova, V. O. (2007) Nastilna knyha slidchoho: naukovo-prakt. vydannia dlia slidchykh i diznavachiv [Desk book of the investigator: scientific and practical. publication for investigators and inquirers]. 2-e vyd. pererob. i dopov. Kyiv : Vyd. Dim «In Yure», 728 p. [in Ukr.].
11. Chaplynskyi, K. O. (2006) Taktyka provedennia okremykh slidchykh diï [Tactics of individual investigative actions] : monohraf. Dnipropetrovsk : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, 308 p.
12. Shepitko, V. Yu. (2007) Kryminalistychna taktyka (systemno-strukturnyi analiz) [Forensic tactics (systemic and structural analysis)] : monohraf. Kharkiv : Kharkiv yurydychnyi, 432 p. [in Ukr.].
13. Chaplynskyi, K. O., Luskatov, O. V., Pyrih et al. (2017) Kryminalistyka [Criminalistics] : pidruch. dlia stud. vyshch. navch. zakl. 2-e vyd. pererob. i dop. Dnipro : Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav; Lira LTD, 480 p. [in Ukr.].

ABSTRACT

Ihor Pyrih. Tactics of conduct of non-verbal investigative (search) actions in the investigation of illegal possession of a vehicle. The tactics of conducting non-verbal investigative (search) actions, namely inspection and search during the investigation of illegal possession of a vehicle, are considered. At the same time, attention is focused on the purpose and tasks of the specified investigative (search) actions. It is emphasized that the specified investigative (search) actions allow the investigator to directly perceive the situation of the place in which they are conducted and the objects on it for the purpose of detecting traces of a crime, identifying wanted objects and clarifying other circumstances of the event that are important for criminal proceedings, allow you to form an idea about the mechanism of a criminal offense, put forward versions and determine the directions of the investigation. In many cases, the success of the entire investigation depends on the timeliness, urgency and quality of the inspection and search. Depending on the completeness of the orientation information available to the investigator and the investigative situation at a certain moment of the investigation, it is proposed to choose certain tactical methods of inspection and search.

When investigating the illegal possession of vehicles, it is advisable to use tactical inspection methods, based on the specific circumstances of the offense committed and taking into account forensic recommendations. The main organizational and tactical foundations of the survey include the following: correct definition of survey boundaries; optimal arrangement and use of forces and means; choosing the most appropriate procedure for moving around the scene during the inspection; determination of the method (tactical techniques) of the overview of the situation at the scene of the event and its individual elements. The use of tactical techniques during the search is mainly determined by the goals and tasks facing the investigator, the initial data at the time of the search, as well as the place of the investigative (search) action itself.

Keywords: vehicle, illegal possession, investigation method, source of evidence, investigative (search) actions, inspection, search.